

Yritysten vastuu ihmisoikeuksista mullistuu - oletko valmis?

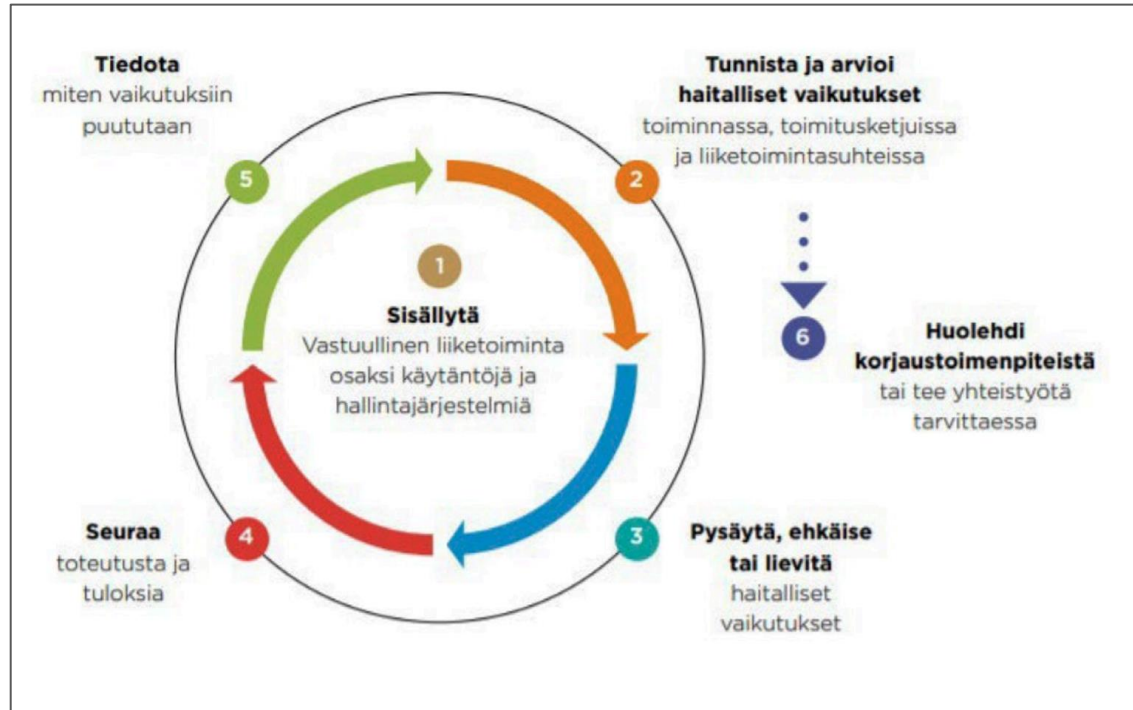
Paikallisliikennepäivät, 19.9.2024
Sonja Finér

- Yritysvastuudirektiivi astui voimaan heinäkuussa 2024
- Sen toimeenpano on käynnistetty Suomessa, kansallisen yritysvastuulain on määrä astua voimaan viimeistään 26.7.2026.
- Sääntelyä sovelletaan 26.7.2027 alkaen, porrastus yrityskoon mukaan.
- Pk-yritykset eivät suoraan sääntelyn piirissä, mutta vaatimukset tulevat valumaan alas arvoketjussa.

- Yritysvastuudirektiivi asettaa suurimmille yrityksille huolellisuusvelvoitteen selvittää toimintaansa liittyvät haitalliset ympäristö- ja ihmisoikeusvaikutukset sekä puuttua niihin.
- Direktiivi asettaa yrityksille myös velvollisuuden laatia ja toteuttaa ilmastotoimia koskevat siirtymäsuunnitelmat.
- Myös julkisille hankkijoille direktiivi tuo uusia työkaluja: direktiivin vaatimusten noudattamista tai vapaaehtoista täytäntöönpanoa voi käyttää ympäristö- tai sosiaalisena näkökohtana ja edellytyksenä.

Taustalla kv. standardit

- YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevat ohjaavat periaatteet 2011
- OECD Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct 2018

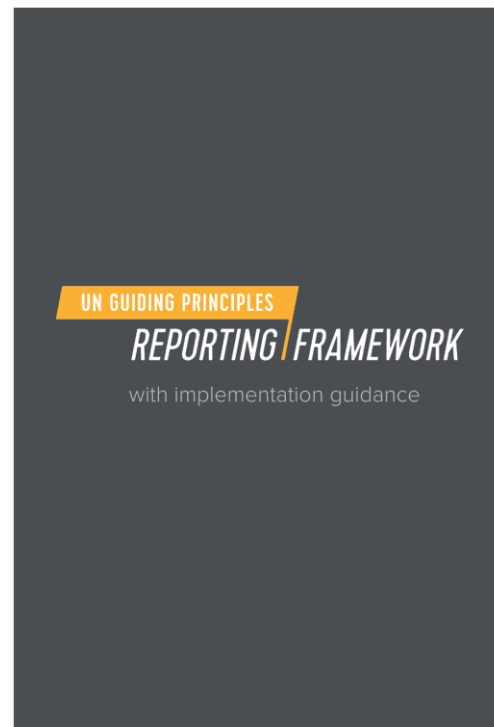
- Kestävyysraportointidirektiivi voimassa ja toimeenpantu → pörssilistatut suuryritykset julkistavat vuotta 2024 koskevat raportit vuonna 2025
- Pakkotyöasetus hyväksytty ja viimeisteltävänä

Miten hallita arvoketjujen ihmisoikeusriskejä?

A-osa: Ihmisoikeuksien kunnioittamisen hallinnointi

B-osa: Painopisteiden määrittely

C-osa: Keskeisiin ihmisoikeuskysymyksiin liittyvä käytännön työ

A-osa: Ihmisoikeuksien kunnioittamisen hallinnointi

- **ihmisoikeussitoumus**
  - yritys kertoo julkisesti sitoutumisestaan ihmisoikeuksiin
  - sidosryhmien kuuleminen sitoumuksen kehittämisessä
- **sitoumuksen jalkauttaminen**
  - odotukset työntekijöille, liikekumppaneille ja yrityksille tai muille yhteisöille, jotka liittyvät suoraan yrityksen toimintaan, tuotteisiin tai palveluihin
  - tukitoimet kumppaneille

B-osa: Painopisteiden määrittely

- **keskeiset ihmisoikeuskysymykset ja niiden priorisoiminen**
- keskeisten ihmisoikeuskysymysten tunnistaminen
  - asiantuntemus
  - sidosryhmien merkityksellinen kuuleminen
- keskittyminen tiettyihin maantieteellisiin alueisiin
- muut vakavat ihmisoikeusvaikutukset

C-osa: Keskeisiin ihmisoikeuskysymyksiin liittyvä **käytännön työ**

- menettelytapaohjeet keskeisimpiä ihmisoikeuskysymyksiä varten
- lähestymistapa sidosryhmien osallistamiseen
- muutosten seuranta, havaintojen sisällyttäminen
- toimien tehokkuuden seuranta
- tehokkaat korjaavat toimenpiteet (remedy)

Miten tunnistaa arvoketjujen riskit?

- Oman arvoketjun tunteminen lähtökohta riskien tunnistamiselle
  - riskit kasvavat yleensä mentäessä alemmille tier-tasoille
- Maa- ja raaka-ainekohtaisten riskien tunnistaminen usein hyvä lähtökohta riskien arvioinnille
  - Maakohtaisten riskien tunnistamisesta edettävä alueellisiin riskeihin → riskit vaihtelevat maan sisällä ja ovat erilaisia eri tuotteille/raaka-aineille → sidosryhmien merkityksellinen kuuleminen
- Apuvälineitä mm.
  - ESG Risk Compass (käytössä Amforin jäsenille, työkalun datalähteet avoimia kaikille)
  - Maplecroft risk data (kaupallinen palvelu)
  - CSR Risk Check (Alankomaiden ulkoministeriön rahoittama avoin työkalu)
- Yrityskohtaisia riskejä voi kartoittaa esim. Business & Human Rights Resource Centren kautta

Korjaavia toimenpiteitä ei tule unohtaa!

- Kun riskien kartoitus tehdään kunnolla löydetään usein myös jo toteutuneita haitallisia ihmisoikeusvaikutuksia
- Miettikää jo etukäteen prosessit korjaaville toimenpiteille
- Pelkkä ostojen lopettaminen ei ole korjaava toimenpide!
  - Se voi silti joskus olla välttämätöntä

Alumiinia Amazonin sademetsästä

Suomeen tuotavan alumiinin vaikutukset ympäristöön ja ihmisoikeuksiin, CASE: Hydro

Myrkytetty kansa

Outokummun arvoketjun vaikutukset Brasilian Amazonin alueella

Sähköautot vastuullisuuden tiellä?

Tutkimusartikkeli
Kesäkuu 2023

Ihmisoikeuksista huolehtimassa
– Luhdan huolellisuusprosessin arviointi

3/24

Ihmisoikeuksista huolehtimassa
– Ahlstromin huolellisuusprosessin arviointi

7/24

Ihmisoikeuksista huolehtimassa
– Fazerin huolellisuusprosessin arviointi

8/24

Kiitos!